

Gündelik: Awtobusda

Category: Kitapcy, Psihologiya, Yatlamalar

написано kitapcy | 26 января, 2025

Gündelik: Awtobusda AWTOBUSDA

Şu gün awtobusda barýarkam bir zat ünsüme düşdi (köpüň içinde bolsaň, kän zat ünsüne düşyär).

Adatça awtobusyň ýolagçysy gaty az bolmasa oturjagam bolamok welin, ýadawrak bolamsoň yzrakdaky boş oturgyçlaryň birine lampa özümi goýberdim. Awtobus Büzmeýiniň içinde köp säginýär. Şonuň üçin şäherden çykmana dolaňkyrlady. Onýança-da ýetmişe golaýlan bir rus daýzası mündi. Şol wagt telefonyma jaň gelensoň, bir elim telefonda, bir elim bilenem onuň ýeňinden çekip, oturan ýerimi ümledim we ýerinden turdum. Daýza hoşallyk bildirip, ýerime geçip oturdy. Asyl öňümde-de orta ýaşan bir türkmen aýaly duran eken-ä!.. Men gelen jaňa başagaý hem ünsüm-pikirim başga ýerde bolandoň, ony görmändirinem. Rus daýzasyna ýer berenimi gören ol aýal ot alaýdy. Ol ýeňimden çekip, meni utandyryjak boldy:

– Ors görseñiz-ä ýer berýäniz, öz türkmeniňizem görmezlige salýaňyz, utançsyz bihaýa!

Men telefonda gürleşip duramsoň, ony eşitmezlige saljak boldum welin, teý bolmady. Zol hüñürdäp duran aýala:

– Aýal dogan, siziňki dogry bolmagam mümkün. Ýöne men-ä sizi görmändirinem, bagışlaň! – diýdim.

Şundan soňam iñirdisi ýatmadyk aýaly eşitmezlige salyp durmakdan gowusy bolmady...

Kän wagtam geçmedi. Ýaňky gatyrganan aýal birki duralgadan soň düşüp gitdi. Düşüp barýarka-da maňa ýigrenç bilen gaňrylyp seredişini bir görsediňiz.

Ýene birki duralgadan soñ rus daýzasy-da düþdi. Büzmeýinden çykýança awtobus boşap galdy. Aýalyň hüñürdäni biderek boldy. Barmaly menzilime ýetemde menem düşüp galaryn. Awtobus bolsa bir dolup-bir boşap şol öñki marşruty bilen gatnar ýörer...

Durmuşyň şol awtobusdan näme tapawudy bar. Adamlar bir salymdan boşap galjak we hiç kime-de gerek däl boljak biderek zatlar üçin birek-biregiň göwnüne degşip ýörler...

Bärde ýene bir ünsüñizi çekmek isleyän zadym bar. Olam – meniň rus daýzasyna ýer bermegim onuň milletine bolan aýratyn sylagymyň barlygy ýa ýoklugu bilen baglanyşykly däldi. Ildeşlerimiz, gynansak-da, entegem milletparazlyk, tireparazlyk ýaly dar galyply pikirlerinden saplanyp bilenoklar. Biz haýsydyr bir millet bolmazdan ötri adam mertebesiniň deňine ýetjek, adama hormat goýmagy öwrenjek, ADAM boljak bolmaly. Bilip-bilmezden garşyňdaky duran adamyň başga bir adama eden ýağsylygyndan «maňa nämüçin etmedi» diýen ýaly birtaraply ýalňyş netije çykarmak nämä gerek. Diňe öz seredýän penjireshiniň ululygynda görýän zatlaryna umuman hemme zat babatda baha kesip, hemmelerden öýke-kineli gezip ýören adamlarynyň birnäçesini tanaýaryn.

Biziň ildeşlerimiziň özi birtöwra. Hakykatdanam nägilelik bildirmeli, hak-hukuklaryny talap etmeli, birek-biregiň arkasynda durmaly ýerlerde demlerinem çykaryp bilenoklar. A haçanda birek-birege topulmaga, aýagyndan aslyşmaga, dawa-jenjel etmäge sähel bahana tapylan ýerinde-de, biri-birleriniň etini iýäýjek bolýarlar. Birek-birege hakyny gidermek beýlede dursun, oňarsa biri-birleriniň hakyny iýermen.

Şäherde işlerimi bitirenden soñ ýene yzyma – Büzmeýine gaýtdym. Gaýdyşyn münenimdäki awtobus ýaş oglanlardan doly. Olaryň birem özünden bilip ýasy ula ýer berjek däl. Iki sanysyny «tur, özüňden ula ýer bermeli!» diýip turuzdym. Olar maňa ýer bermelidir öydüp «bor, bor, agam» diýip zompa turdular. «Häzir biz düşjekdik...» diýendigine garamazdan altmyşa ser uran iki sany ýaşulyny turan ýigdekçeleriň ýerinde oturtdym.

Oturulan oglanlaryň hemmesiniň elinde-de şapbat ýaly telefon. Kimse internet üsti bilen tanşyna hat ýazýar, kimse oýun oýnaýar... Garaz wirtual dünýäniň daşardan üzñe özboluşly başagaýlygy. Käbiriniň elinde telefon ýogam bolsa, dik durup barýan ululara ýer bermeli bolar öydüp uklansyran bolýar. Ýazyjymyz Serdar Ataýew önräk edil şular ýaly etýudy

suratlandyryp bir hekaýa ýazypdy öýdýän. Diňe ýazyjy däl, ökde suratkeş bolsaňam, edil şu görnüşden täsin sungat eserini çykarsa bolardy.

Büzmeýin-Aşgabat-Büzmeýin.

Sişenbe, 14.03.2023 ý. 11:30-14:00.

* * *

Ýazgyny goýamdan soñ pikirini bilmek üçin şahyr Oguljemal Çaryýewa ugratdyn. Ol muny okap şeýle seslenme ýazypdyr: «Bular ýaly waka kän duşýarys. Birini gürrüň bereýin. Bir gezek bir garryja zenan dik dur, ýanynda-da telefon oýnap oturan gyz. Başga oturgyçda-da ýaşuly adamlar. Adamlar ol gyzdan daýza ýer bermegi soradylar. Ol «diýýäñizmi» hem diýenok.

Şol wagt gyzdan iki oturgyç yzda oturan 50 ýaşlarynda bir erkek adam pişsegine söyenip ýerinden turdy, «gel, daýza, men ýerimi bereýin, men bular ýaly wakalary kän göremsoň, awtobusda durmagy öwrendim» diýdi. Ol adamyň bir aýagy dzyndan aşagy ýokdy. Edep barada orsy-türkmeni ýok, ýer berseň gowy. Käte bizem duşýas, eliň ýükli durkaň ýer bermän oturan adamlar senden näçe ýaş kiçä tarsa turup ýer berýän halatyna, şolaryň aglabasam başga milletden. Ol zenan hem şolar ýaly zady kän gören bolmaly. Sen ony görmedigem bolsaň, ilçilikde şolar ýaly edýänleriň bar bolany üçin aýdýan bolmagy ahmal. Tema gowy, ýöne bu meseläni-psihologiyamyzy özgertmek üçin ýene 100, belki 1000 ýyl gerek bolar».

14.03.2023 ý. 16:30. Ýatlamalar